

Institutionen för nufinska 1974

Allmänt

Institutionen för nufinska följde i sin verksamhet under 1974 samma riktlinjer som tidigare. Redigeringen av "Nykysuomen perussanakirja", en ordbok över finskans grundläggande ordförråd, var den centrala arbetsuppgiften.

Professor Matti Sadeniemi, institutionens chef under en lång följd av år, avgick vid uppnådd pensionsålder 31.7. Professor Sadeniemi utsågs 1939 till huvudredaktör för "Nykysuomen sanakirja". I redigeringen av denna nufinska ordbok hade han varit engagerad redan 1932—33, då han ett halvår arbetade som lexikograf. Han utnämndes 1949 till chef för den ursprungligen av Finska litteratursällskapet 1945 inrättade och sedan 1949 under Finlands Akademi sorterande språkbyrån, "Kielitoimisto". Chef för Institutionen för nufinska blev han 1970, då språkbyrån och redaktionen för Nykysuomen sanakirja sammanslogs till en funktionell enhet, som är underställd statens humanistiska kommission. I språkvårdsarbetet har Matti Sadeniemi varit en besinningsfull nydanare med aktning för traditioner. Att den allmänna inställningen till språkstyrning är mycket välvillig i Finland är hans förtjänst. Finska kulturfonden tilldelade 27.2.1975 professor Matti Sadeniemi ett pris om 10 000 mark som erkänsla för "hans helgjutna livsgärning för finska språkets vård och utveckling".

Frågan om en förändring av institutionens organisation har allttjämt stått på dagordningen. Undervisningsministeriet tillsatte 6.9.1974 en arbetsgrupp, som fick i uppdrag att på basen av det betänkande statskommittén för planering av ett forskningsinstitut för de inhemska språken framlagt, utlåtandena om detta betänkande och de statliga myndigheternas senare

ståndpunktstaganden utarbete ett förslag till förbättrad organisering av den språkforskning och språkvård som gäller de inhemska språken. Arbetsgruppen skulle också utreda möjligheterna att med beaktande av regionala och språkliga synpunkter förlägga institutioner till olika orter samt framlägga alternativa förslag till finansieringens ordnande. Till medlemmar i arbetsgruppen kallades professorerna Alho Alhoniemi, Lars Huldén och Terho Itkonen, fil. lic. Auli Hakulinen samt byråchef Markku Linna. Till ordförande förordnades institutionens tf. chef, fil. mag. Esko Koivusalo. Arbetsgruppens betänkande förelåg färdigt 21.12. Institutionen för nufinska handhade utskrivningen av betänkandet och vissa förberedande arbeten.

Institutionen deltog i förberedelserna för grundandet av Tekniikan Sanastokeskus ry. — Centralen för Teknisk Terminologi r.f. — och utsåg professor Matti Sadeniemi till sin representant i den interimistiska styrelsen för centralen, som inrättades 19.9.

Den 18.1. ingick Institutionen för nufinska och Finlands Standardiseringsförbund en överenskommelse om samarbete vid utfärdande av för allmänheten avsedda rekommendationer.

Föredrag om språkvård har vid olika tillfällen hållits av prof. Matti Sadeniemi, fil. mag. Esko Koivusalo och fil. mag. Kaarina Karemo samt av språknämndens ordförande, prof. Terho Itkonen och av prof. Aimo Turunen, medlem av språknämnden. Prof. Itkonen har fungerat som rådgivare i språkfrågor vid Suomen Tietotoimisto (Finska notisbyrån).

Institutionens personal har redigerat spalten "Kielemme käytäntö" (Vårt språkbruk) i tidskriften Virittäjä.

Finska litteratursällskapet sade 29.9. upp hyreskontraktet med Institutionen för nufinska. Lokalerna skulle utrymmas före 31.3.1975. Sedan en tid tillbaka har man därför försökt finna nya lokaler för institutionen.

Språkbyrån

Språkbyrån mottog under året 9471 telefonförfrågningar, i medeltal 41 per arbetsdag. Skriftligt besvarades 151 frågor.

14 svar på frågor som ställts i tidningar och tidskrifter utarbetades. Särtryck av spalten "Kielemme käytäntö" i tidskriften "Virittäjä" utsändes till ca 130 tidningar.

Av Finlands Standardiseringsförbund till branschorganisationerna utsända förslag till standarder granskades som förut.

Fil. mag. Paula Vuorela skötte telefonservicen. Dessutom utförde hon på tjänstens vägnar mindre språkgranskningsuppgifter samt skötte institutionens postärenden och arkiveringen av handlingar. Hon framträdde i TV 18.2., varvid hon intervjuades om språkbyråns arbete och besvarade frågor om språkbruk.

I radioprogrammet "Kielikorva" (Språkörat) medverkade institutionens chef, prof. Sadeniemi tre gånger, tf. chef fil. mag. Koivusalo två gånger och prof. Osmo Ikola en gång.

Informationsbladet "Kielikello" nr 7 utkom i en upplaga om 18 800 ex. Det huvudsakliga innehållet var en retrospektiv översikt av språknämndens rekommendationer.

Ordboksredaktionen

Manuskriptet till "Nykysuomen perussanakirja" har färdigställt nästan till slutet av bokstaven K. Två studenter har som hemarbete excerperat ny litteratur. Två utomstående maskinskriverskor har också arbetat för redaktionen. Fil. mag. Kaarina Karemo har lett excerperingsarbeten för universitetsbetyget cum laude (2 betyg) i finska. Samlingarna har införlivats med institutionens nya ordsamlingar. Sammanlagt har ca 50 000 nya ordsedlar hopbragts under året.

Excerperingen av nytt material har på grund av personalbrist inte tillnärmelsevis kommit i gång i behövlig utsträckning. Själva redigeringsarbetet, som likaså lider brist på arbetskraft, försvåras av trångboddheten i lokalerna.

Om utgivningen av ordboken har underhandlingar förts både med Finska litteratursällskapet och Statens tryckericentral.

Ordboksredaktionen företog 20.—23.5. en resa till Tallinn, där ordboksarbete och språkvårdsfrågor diskuterades med forskarna vid "Keele ja Kirjanduse Instituut".

Språknämnden

Professor Terho Itkonen har varit ordförande i språknämnden, som dessutom har haft följande medlemmar: professorerna Lauri Hakulinen (till 30.9.), Osmo Ikola och Aimo Turunen samt institutionens chef professor Matti Sadeniemi (till 31.7.) och dess tf. chef fil. mag. Esko Koivusalo. Professorerna Heikki Leskinen och Pertti Virtaranta har varit suppleanter.

Språknämnden har haft fem möten. I mötena har utom medlemmarna deltagit fil. mag. Paula Vuorela och fil. mag. Jouko Vesikansa.

Ur språknämnden utträdde 30.9. professor Lauri Hakulinen, som varit medlem av nämnden under en lång följd av år. Språknämndens arbete i dess nuvarande form och nu inrättandet av språkbyrån baserar sig till centrala delar på initiativ som tagits av Lauri Hakulinen. Hans ståndpunktstaganden i språkvårdsfrågor har byggt på mångsidig prövning och på djupa insikter både i vårt språks egna uttrycksmedel och i lånordsförhållandena.

Nordisk samarbete

De nordiska språknämnderna sammankom till språkmöte i Köpenhamn 20.—22.9. Institutionens för nufinska språknämnd representerades därvid av professorerna Osmo Ikola och Aimo Turunen. Institutionens tf. chef hördes som sakkunnig vid Nordiska rådets session i Ålborg 9.11.

Personal

Chef: professor Matti Sadeniemi till 31.7., tf. chef fil. mag. Esko Koivusalo från 1.8.

Redaktionschef: fil. mag. Jouko Vesikansa.

Ordboksredaktörer: fil. mag. Arvo Keinonen och fil. mag. Kaarina Karemo, fil. kand. Mauri Levomäki (tillfällig) till 30.4. och hum. kand. Risto Haarala (tillfällig) från 1.6.

Assistent: fil. mag. Paula Vuorela.

Maskinskriverska: Sinikka Kantokoski.

I ordboksredaktionen har dessutom som av Finska litteratursällskapet avlönad redaktör ingått hum. kand. Aarre Huhtala. Stud. Leila Rajamäki och stud. Eija-Riitta Grönros har varit timavlönade excerptister och Anni Ahtiainen och Annikki Laasola styckavlönade ordsedelskrivare.